

El Cinema, història d'una passió (I)

Planas i Sanmarti

Els passis

El meu pare, Jaume, fou part de l'empresa Roses-Tous fins que aquesta tanca el Teatre Balear per a transformar-lo en una sala de bingo. Jo era un nin quan Fernando Tous i Lladó i Josep Roses i Rovira, convenceren mon pare per a fer-se càrrec de la gerència d'una empresa que programaria tres locals: el Teatre Líric, el Teatre Balear, que eren propietat dels hereus de Josep Tous i Ferrer, i del Cine Progrés, que estava a la barriada de Santa Catalina. Durant un cert temps també administraren un cabaret que es deia Salón Ibiza i també foren els empresaris del barceloní Teatre Poliorama. A la mort de Fernando Tous, el succeí el seu fill, el periodista Josep Tous i Barberan.

Fou una època daurada perquè, a més de la programació del cinema, oferiren òpera, sarsuela, concerts, teatre, varietes, revistes, espectacles folklòrics, ballet, patinatge sobre gel i, durant els Nadals, convertien el Teatre Balear en un circ. Molta gent recorda, encara, amb goig, les temporades de "titeres" al Balear. L'empresa es desfeu tot d'una del Salón Ibiza, després del Poliorama, de Barcelona, i es quedà amb el circuit Líric, Balear i Progrés. L'Ajuntament enderrocà el Teatre Líric, incomplint la promesa de bastir-ne un de nou, i l'empresa tancà el Cine Progrés. Finalment, uns anys després, convertí el Teatre Balear en un bingo. El meu pare, delicat de salut i ja retirat, ja havia deixat la gerència de l'empresa, però no els altres lligams.

Però visqué i protagonitzà uns anys esplèndids pel que fa al cinema. Llavors, a Ciutat, hi havia poques sales i compartien programació. El costum d'aquells temps era fer tres sessions dobles: a les tres, a les sis i a les nou del vespre. La primera pel·lícula, de tercera o quarta reestrena, anava en primer lloc, la segona, l'estrena, en segon. És a dir, quatre i mitja, sis i mitja i deu i mitja, més o menys. El públic les anomenava de forma molt clara. "Sa bona (l'estrena) i sa dolenta (la reestrena o complement)", encara que també havia espectadors rudimentaris que simplificaven: "sa primera i sa segona"

Per ajustar els metratges als temps de què es disposava (tres hores o tres i escaig), hi havia dos sistemes molt poc recomanables. El primer era un truc molt rudimentari: la primera sessió, la de les tres, començava abans que el primer espectador accedís a la sala on ja es projectava "sa primera". A la cabina de projecció, emperò, la projecció s'havia començat amb el segon o tercer rotllo, de manera que es recuperàs el minutatge precís per acabar a las dotze de la nit, més o menys, fent les cinc projeccions restants, íntegres.

L'altre sistema consistia a fer els talls necessaris perquè la primera pel·lícula o de complement tengués una durada ajustada a l'horari. Això es feia per dues raons. La primera, perquè el Govern Civil marcava uns horaris estrictes per

l'acabament dels passis. Hi ha hagut temps en que no tancar el local un minut més tard de les dotze de la nit, significava una bona multa. Quan la durada de les pel·lícules feia impossible els ajustaments, es projectaven complements curts. O sia, els dos No-Do (A i B), el documental oficial *Actualidades* i uns dibuixos animats. Si així i tot no es podia adaptar l'horari, es començava a les tres de l'horabaixa amb l'estrena i, després, els complements, fent tres passis de la pel·lícula principal i dos dels complements. Finalment, passat el temps, ja es comença a oferir només l'estrena, com ara es fa. El cinema ha canviat molt i molt i d'això en parlarem en altres trobades. ❖

The End
(To be continued).

Jeff (pistolero): "Quan mossec un bistec, m'agradaria que es defensàs"
La llave de cristal (1942) de Stuart Heisler